

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	2
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคติชนวิทยา	5
2.1.1 ความหมายของคติชนวิทยา	6
2.1.2 ประเภทของคติชนวิทยา	6
2.1.3 ลักษณะและความสำคัญของคติชนวิทยา	9
2.1.4 บทบาทหน้าที่คติชนวิทยา	10
2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการแพร่กระจายและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม	11
2.2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม	11
2.2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม	13
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่น	14
2.3.1 การเล่นทำให้เกิดการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคม	15
2.3.2 การเล่นช่วยให้เกิดการปรับตัว	15
2.3.3 การเล่นช่วยฝึกให้เผชิญหน้ากับอุปสรรค	15
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหมากรุกจีน	16
2.4.1 ความเป็นมาของหมากรุกจีนและการเล่นแพร่หลายในไทย	16
2.4.2 ตำแหน่งการตั้งหมากรุกจีนของทั้ง 2 ฝ่าย	19
2.4.3 กติกาการเล่นหมากรุกจีน	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคติชนวิทยา	24
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม	25
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นหมากรุก	30
บทที่ 3 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย	
3.1 ประวัติของหมากรุกจีนในสังคมไทย	34
3.1.1 ความเป็นมาของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย	34
3.1.2 พัฒนาการของหมากรุกจีนในสังคมไทย	38
3.2 ลักษณะหมากรุกจีนในสังคมไทย	44
3.2.1 อุปกรณ์ของหมากรุกจีน	44
3.2.2 วิธีและกติกาการเล่นหมากรุกจีน	45
3.3 การเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทย	51
3.3.1 การเปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์ของหมากรุกจีน	52
3.3.2 การเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่น	54
3.3.3 การแพร่กระจายและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น	55
3.3.4 การเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้เล่น	56
3.4 กิจกรรมส่งเสริมการเล่นหมากรุกจีน	58
3.4.1 กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ของหมากรุกจีน	58
3.4.2 การจัดการแข่งขันหมากรุกจีน	62
3.5 แนวโน้มของการพัฒนาหมากรุกจีนในสังคมไทย	67
บทที่ 4 บทบาทและประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย	
4.1 ประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อผู้เล่น	77
4.1.1 ประโยชน์ที่มีต่อร่างกาย	77
4.1.2 ประโยชน์ที่มีต่อจิตใจหรืออารมณ์	79
4.1.3 ประโยชน์ที่มีต่อการสร้างสุขนิสัย	81
4.2 บทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อสังคม	85
4.2.1 บทบาทในฐานะกิจกรรมนันทนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศจีน	86
4.2.2 บทบาทด้านวัฒนธรรมที่ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดี	87
4.3 บทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อวัฒนธรรม	93
4.3.1 การสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน	94
4.3.2 ตัวอย่างของการสะท้อนอัตลักษณ์ของประชาคมอาเซียน (ASEAN) ที่มี “วัฒนธรรมร่วม” ของชาวจีนโพ้นทะเล	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	98
5.2 อภิปรายผล	100
5.3 ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก คำถาม สัมภาษณ์ของการวิจัย	107
ภาคผนวก ข รายชื่อและรายละเอียดของผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัย	110
ประวัติผู้เขียน	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 กลยุทธ์การบริหารงานของสมาคมฯ	70
2 เป้าประสงค์ที่ 1 กีฬาหมากรุกเชิงฝีมือของประเทศไทยประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ	73
3 เป้าประสงค์ที่ 2 สังคมกีฬาหมากรุกเชิงฝีมือเข้มแข็งและเกิดคุณค่าแก่สังคม	73
4 แผนปฏิบัติโครงการที่ 1 ในการบริหารงานของสมาคมฯ	74
5 แผนปฏิบัติโครงการที่ 2 ในการบริหารงานของสมาคมฯ	74
6 แผนปฏิบัติโครงการที่ 3 ในการบริหารงานของสมาคมฯ	75
7 แผนปฏิบัติโครงการที่ 4 ในการบริหารงานของสมาคมฯ	75

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กระดานหมากรูกจีน	19
2 การตั้งหมากรูกจีน	19
3 แม่น้ำจางเหอ	20
4 คลองหงเกาแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้แบ่งแผ่นดินฉู่-ฮั่น	20
5 แม่น้ำอูเจียง	21
6 สัญลักษณ์ประจำของสมาคมหมากรูกจีน (เซียงฉี) ประเทศไทย	35
7 ผู้เล่นหมากรูกจีนในศาลเจ้า	36
8 หนังสือแผนยุทธศาสตร์ฉบับชั่วคราว (2557-2561) ของสมาคมหมากรูกจีน (เซียงฉี) แห่งประเทศไทย	37
9 บริเวณเกาะลอย สวนลุมพินี ชุมรมหมากรูกจีน	40
10 ผู้เล่นหมากรูกจีนในสวนลุมพินีเกาะลอย	40
11 นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรณ นายกสมาคมฯ กำลังสอนวิธีการเล่นหมากรูกจีนแก่นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	43
12 กระดานหมากรูกจีนมาตรฐาน	46
13 ชุดหมากรูกจีนไม้	52
14 ชุดหมากรูกจีนพลาสติก	53
15 อุปกรณ์การเล่นหมากรูกจีนพลาสติกที่สมาคมหมากรูกจีน (เซียงฉี) ประเทศไทย แจกโดยไม่คิดมูลค่า	53
16 ที่ทำการเก่าของสมาคมหมากรูกเซียงฉีแห่งประเทศไทย ถนนไมตรีจิตต์	60
17 ที่ทำการใหม่อาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น23 การกีฬาแห่งประเทศไทย	60
18 บรรยากาศในการแข่งขันหมากรูกเซียงฉีชิงแชมป์ประเทศไทย ปี 2556 ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	63
19 โปสเตอร์และถ้วยรางวัลการแข่งขันหมากรูกเซียงฉีชิงแชมป์ประเทศไทยประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	64
20 โปสเตอร์ที่ติดในสถาบันการศึกษาและสวนสาธารณะ	65